

# Nova Prava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

## Klopčič se odvija

**Nova vlada ima večino v parlamentu.  
Najprej bo rešen državni proračun**

Vlada dr. Dragiše Cvetkovića je bila v naši javnosti sprejeta z velikim zadoščenjem. Sicer je nova vlada še vedno sestavljena le iz članov JRZ, vendar ni nepremostljivih težkoč za različne politične možnosti. Pravilno je »Jutro« podarilo v svojem uvodniku, da se je pričel odvijati klopčič...

Prvo preizkušnjo je prestala nova vlada v verifikacijskem odboru, kjer je dobila pri volitvah predsednika večino. Dva člana opozicije sta namreč glasovala za vladinega kandidata. Rezultat volitev je bil 11:9.

Poročila iz Beograda so soglasna, da ima tudi v narodni skupščini vlada veliko večino za seboj. Zato ne bo v zadregi za glasove pri volitvi predsednika narodne skupščine, kakor tudi ne pri glasovanju za državni proračun. Prva naloga sedanje vlade je, da v pravem času spravi državni proračun pod streho, potem pridejo šele druge, a zato kar najbolj važne stvari na vrsto.

## Žena in mir

**V bivši vojni so bile žene, ki so obrisale največ srag krvavega trpljenja**

Živimo v čudno napetih, nervoznih časih, ko zaman gledamo pred sebe, kakšne usodne dogodke nam bosta prinesla jutrišnji in pojutrišnji dan. Može, ki odločajo v svetu in življenju, brusijo meče in vlivajo granate, mi jim pa vneto pomagamo pri tem. Žene so v tem pogledu povsem drugačne in so nam podobne le še po tem, da so ustvarjene po isti božji podobi. O zavzemanju žene za svetovni mir je napisala nedavno neka srbska javna delavka naslednje:

»Žena se je vedno zavzemala za mir med narodi in za to, da bi med človeškimi skupinami zavladal čut solidarnosti, pravičnosti in enakosti. Žena se je vedno borila za boljše odnose v človeški družbi, za razširjenje in uveljavljanje državljanskih in političnih svoboščin, za visoke človečanske ideale. Duševna harmonija, po kateri hrepenimo vsi, bo nastala šele tedaj, ko se bo človeška družba docela prerodila, ko ne bo več ustvarjala med narodi in družabnimi sloji nobenih razlik, ko bo svet blagohotno gledal na raz-

liko v mišljenju in političnem pojmovanju in ko bo med ljudmi nastalo prijateljsko tekmovanje le v skupni borbi za splošni napredek in procvit. Kadarkoli v preteklosti so se med narodi razvemale borbene in razdiralne strasti, ko so bili ljudje izpostavljeni trpljenju in nesrečam, se je vedno pojavljala žena kot angel varuh, ki je lajšal bolečine, ki je zakrival ostrino nezadovoljstva in sovraštva in ki je povsod blagoslavljal z vejico miru in upanja. Žena je bila vedno ključ za reševanje vseh sporov. V bivši svetovni vojni so bile žene tiste, ki so obrisale največ srag krvavega trpljenja in ni utihnila njihova odločna zahteva po miru vse dotlej, dokler niso onemeli topovi med vojskujočimi se narodi...»

Ves svet pričakuje tudi danes z zaupanjem, da bodo žene vseh narodov sledile svetlim vzgledom svojih predhodnic in obvarovale s svojimi mirovnimi besedo in vročo željo svet pred novo pretečo nevarnostjo in neogibno propastjo.

## Sporazum

**Posebno delavci imamo interes, da se hrvatsko vprašanje takoj reši**

Na dnevni red našega jugoslovanskega političnega življenja je zopet enkrat s krepkejšim poudarkom postavljeno vprašanje sporazuma s Hrvati. Kdo je na končni pomiritvi našega političnega življenja bolj interesiran kot naš delavec in nameščenec, ki posledice zastoja v gospodarskem razmahu najbolj čuti na svoji koži? Mi smo politike radi politike do grla siti, to neplodno politiko pa je rodilo nerešeno hrvatsko vprašanje.

V čem je spor? Kaj je treba rešiti? Kaj je hrvatsko vprašanje? Na ta vprašanja odgovarjamo že dvajset let, ob vsaki priliki z drugimi besedami, tudi zdravil, ki naj to dolgotrajno bolezen ozdravijo, je na ponudo brez števila. Ta dejstva dokazujejo, da bolezen ni enostavna, da prav za prav prava bolezen še ugotovljena ni in da je zato tudi zdravlilna sredstva težko izbrati in določiti. Ali pa je bolezen zelo enostavna in tudi zdravlilne metode zelo preproste in so samo politiki in tisti, ki od nemira v državi žive, bolezen zamotali, zmešali pojme in zbegali javnost? Navadno mislimo, da je potreben samo sporazum s Hrvati, ne tudi s Slovenci, kar bi značilo, da je spor samo s Hrvati ali da Slovenci hočemo nekaj drugega oziroma, da smo zadovoljni z danim stanjem. Živimo v prepričanju, da je drug činitelj, ki naj se sporazumeva ali ki naj sporazum podpiše, brat Srb. Ta zavest praktično pomeni, da bratje Srbi imajo nekaj, kar bi lahko odstopili, da bi bili tudi drugi zadovoljni.

Če jedru spora od blizu v obraz pogledamo, bomo spoznali to-le: Bratje Srbi so prinesli v novo Jugoslavijo svojo lastno državo, ki je imela stoletno veliko in bogato tradicijo in poleg vsega še s slavo ovenčano vojsko. Mi, Slovenci in Hrvatje smo pa prišli v Jugoslavijo kot narod, ki se je komaj povzpел do širših razgledov v pojmovanju državne samostojnosti in se komaj otresel suženjske miselnosti.

Bratje Srbi so spričo tega položaja morali postati v novi državi vodilni faktor in je kar samo po sebi prišlo do tega, da so z vedno večjo intenzivnostjo pritegovali k sebi vedno večji del oblasti v državi. Na ta način je imel srbski del države razne prednosti, katerih ostale pokrajine niso imele. Če tudi se o teh prednostih veliko, veliko pretirava, le ne moremo spraviti s sveta dejstva, da so Hrvati psihološko čimdalje bolj prepričani, da od sedanje ureditve države trpe veliko krivico.

Čeprav »slovensko vprašanje« in sporazum s Slovenci ni nikdar na dnevnem redu, moramo pa vendar povedati, da je tudi tak sporazum aktualen, odnosno da s sedanjo ureditvijo države tudi Slovenci ne moremo biti zadovoljni. Tudi mi hočemo več pravic, odnosno več samostojnosti. Ves spor ni samo gospodarskega in političnega značaja, mnogo je vmes samo psiholoških momentov, mnogo je samo občutkov.

Govore o federaciji, kar bi pomenilo preureditev enotne jugoslovanske države v tri države z večjo ali manjšo suverenostjo. Pasivna Slovenija bi težko nosila bremena samostojne federativne države, morda bi bilo zadoščeno samo strastem po vladanju in oblasti. Govorimo o avtonomijah. Ureditve na tej osnovi je zdrava in izvedljiva. Seveda smo nasprotniki take avtonomije, ki bi bila vladana po avtoritarnih in totalitarnih načelih, ki bi zatirala politične svobode in ubijala zavest enotne državne skupnosti in uničila suverenost enotne in močne države. Avtonomija ne sme pomeniti okrnitve vsedržavnega gospodarskega življenja, ne sme omejevat svobode gibanja in zatirati ono vsedržavno zakonodajo, ki bi imela splošno korist kot so n. pr. socialni politični zakoni. Iz Beograda moramo v posamezne pokrajine prenesti cel kup upravnih poslov, mnogo zakonodajne pristojnosti in tudi več — denarja. Slovenci moramo sorazmerno biti udeleženi na vsedržavnih ustanovah in podjetjih.

Ustava naj nam zagamči osnovne človeške politične in demokratske pravice svobodnih jugoslovanskih državljanov, vse drugo bomo uredili v avtonomnem izživljanju, v zdravi medsebojni konkurenci v zavesti, da enotnost državne celine ni ogrožena. -cc.



# Zaupniki zborujejo

**Plenum obratnih zaupnikov razpravlja o položaju delavstva pri Kranjski industrijski družbi**

V četrtek 9. t. m. se je vršila plenarna seja obratnih delavskih zaupnikov pri KID. Zaupniki so se udeležili seje polnoštevilno. Starešina zaupnikov je ob otvoritvi naglasil, da je povabil zastopnike podjetja, «Tovarniškega vestnika» in dopisnike delavstvu naklonjenih časopisov. Nato je podal starešina in ostali obratni zaupniki poročilo o svojih intervencijah, ki so se vršile od zadnjega plenuma. Iz nerazumljivega vzroka podjetje ne upošteva intervencij zaupnikov o željah delavstva glede delovnega časa v žični valjarni. Tamkajšnji delavci delajo v zadnjem času le na dve izmeni in z različnimi praznovanji med tednom. Delovni čas na dve izmeni izvršuje le popoldanska in nočna izmena, tako da je delavec vsak drugi teden zaposlen ponoči, popoldanski šiht pa tudi do 22. ure zvečer itd. Menjavanje delovnega časa na neobičajne ure prizadene delavce, ki stanujejo posebno izven teritorija Jesenice, ki so prisiljeni uporabljati vlakovne zveze, ali prevoze z delavskimi avtobusi. S tem podjetje ne pridržuje delavca samo 8 ur, temveč za delo 8 ur po 14 in tudi več ur, za katere je delavec pridržan, da so mu odvzete prevozne zveze. Popoldanska izmena se v obratu sploh ne upošteva, kakor se tudi ne upošteva nobena izvršena intervencija. Soglasno mnenje plenuma je bilo, da se v tem smislu podvzamejo koraki na merodajnih mestih, tako da se upošteva delavske težnje. V nasprotnem primeru naj napravijo energičnejše korake strokovne organizacije same. Poročila so podali tudi ostali zaupniki, ki so prav neugodna za delavstvo, posebno z ozirom na praznovanja ob delavskih in posebnem sistemu, ki se je pričel izvajati pri KID, kakor okrnjevanje akordov itd.

Posebno poročilo je podal starešina še o odložitvi volitev obratnih zaupnikov, katere so bile razpisane za 18. t. m. in so z odločbo ministra socialne politike preložene na mesec maj. Sklenjeno je bilo, da se pošlje na kr. banško upravo predlog za podaljšanje mandata delavskih zaupnikov, ki so bili izvoljeni v letu 1938., še za nadaljnje leto 1939. Enako obvestilo se odpošlje tudi podjetju, ki naj še do končne rešitve upošteva izvoljene zaupnike, ker bi v nasprotnem primeru nastalo neko neznosno razmerje s tem, da ne bi bile upoštevane intervencije zaupnikov.

Posebna debata se je vršala o otvoritvi tovarniške «Kašte». Podjetje je pred časom razglasilo po obratih, da ponovno od leta 1930 ukinjeno «Kašto». Namen ustanove je nuditi vsem uslužbencem KID in njihovim svojcem življenjske potrebščine po čim nižjih cenah. KID nima pri tem namena okrnjevati ali ovirati privatne podjetnike, želi in hoče pa ohraniti svoje uslužbenke pred prekomernim valovanjem tržnih cen. Izrečno pa poudarjajo, da ne silijo nikogar k nakupovanju svojih potrebščin v njihovi «Kašti», temveč je vsakomur dano na prosto voljo, kje in kako nabavlja svoje potrebščine. Nekateri zaupniki so se zglasili pri vodstvu te «Kašte» in prosili, naj jim izroči cenik, po katerem bo oddajala življenjske potrebščine. Ugotovilo se je, da se je do sedaj vsakemu zaupniku to odklonilo, pri tem pa dognalo, da so predstavniki konzumnih zadrug take cenike dobili. K temu vprašanju se je razvila vsestranska debata, iz katere je bilo videti, da so prav gotovo ogroženi tukaj privatni trgovci in vemo, da bodo ti nanje brezobzirno pritiskali. Posebno važno pa je vprašanje delavcev, ki so zadržani pri privatnih trgovcih. V razglasu podjetje ne omenja, kje bo delavec dobil v primeru večjega praznovanja ali obolnosti kredit za nabavo življenjskih potrebščin. Sklep zaupnikov je bil, da se ponovno pozove podjetje, da prepuusti vršitev kontrole nad «Kašto» tudi zaupnikom.

Zaupniški zbor je ugotovil, da je precejšnje število delavcev desintezirano na delovanju zaupnikov, kakor tudi o delovanju strokovnih delavskih organizacij. Ugotovilo se je, da je v nekaterih obratih prav malo število delavcev, ki so organizirani in da je le nekaj obratov, kjer je nad 80 organiziranega delavstva. Plenum obratnih zaupnikov zato poziva vse delavstvo, da stopi v delavske organizacije in da se zaupniki zavedajo, da imajo svoje temelje le v zavodnem organiziranem delavstvu.

# Delo, ne govorenje

**Dejanski položaj čevljarских pomočnikov v Žireh**

Iz članka v «Slovenskem delavcu», ki je pisan pod naslovom «ZZD more delavstvu pomagati», se točno vidi, da pisec nima pojma o strokovnem delovanju in še od daleč ne pozna položaja čevljarских pomočnikov v Žireh, sicer bi ne mogel napisati tako nespetmetnih vrstic.

Prvič bi moral vedeti, o čemur bi se tudi lahko prepiral, da je večina delavstva organizirana v NSZ, kar lahko dokažemo, in da do sedaj ni odstopil iz vrst NSZ v Žireh niti en član, ki bi prestopil v ZZD. Vedeti pa bi moral, da tudi nekateri delavci JSZ, ki so prestopili v ZZD, so to storili predvsem zaradi trenutnega položaja, ne pa zaradi slabe zaštite organizacije. Kar se tiče zaslepljenosti, bo to bolj držalo za sedaj, kakor za kdaj prej. Delavstva pa nikoli nihče ni silil v stavko in je vse to grdo natolečevanje. Prav v teh vrsticah se vidi, da član kar sploh ne pozna razmer in da je baš delavstvo, ki je v službi pri gosp.

Gantarju, ki je res bilo po večini organizirano v JSZ, vedno samo tarnalo in se pritoževalo. To delavstvo je s stavko dobilo pet odstotkov poviška, ki bi ga brez stavke nikakor ne doseglo. Torej ni bila to stavka le iz solidarnosti. Delavstvo, ki je organizirano v NSZ, dobro ve, «kdo je rešitev» in dobro ve, če se ne bodo močno oprijeli svoje organizacije zato, da jim bo slaba predla. Sicer je pa g. Lužar, ki je prišel z namišljeno učenostjo reševati čevljarско vprašanje v Žiri, že slišal mnenje naših tovarišev. Mi mu bomo pa po zaključenih pogajanjih še svoje povedali.

Nov osnutek kolektivne pogodbe je izdelala tudi naša centrala in se bomo za novo kolektivno pogodbo pogajali tudi mi in bomo pri teh pogajanjih imeli celo glavno besedo, da zaščitimo večino čevljarского delavstva, ki je organizirano v NSZ; vsakdo pa, ki želi sodelovati in ki bo res kaj pomagal pri stvari, je seveda dobrodošel.

# Razgled na svet

**Med mirom in vojno**

Pri Chamberlainu se je zglasila deputacija organizacije angleških rudarjev in ga prosila, naj nadaljuje svoje prizidevanje za ohranitev miru na svetu. Chamberlain je v svojem odgovoru izrazil upanje, da so glavne nevarnosti za svetovni mir odstranjene, da bo pa še veliko dela in dobre volje potrebno, da bodo izglajeni vsi grozeči spori.

Nazvalic pomirljivim izjavam angleškega ministrskega predsednika, še vedno ni Evrope prevzel duh miru in spravljenosti. V ospredju vseh nerešenih vprašanj stoji še vedno Italija in Francija. Italijansko časopisje z nezmanjšano ostrino napada Francijo in ponavlja zahteve po Tuniziji, Džibutiju in Suez. Francosko javno mnenje zavrača s prav tako srditostjo italijanske zahteve. Francoski zunanji minister Bonnet je v senatu z odobravanjem vse Francije izjavil: Francija spoštuje suverenost ostalih držav ter tudi zaradi tega ne bo dovolila, da bi se zmanjšala francoska suverenost in da bi kdorkoli ogrožal le pod francoske zemlje.

Anglija je slej ko prej pripravljena podpirati Francijo, ker se zaveda, da bi bila oslabilost Francije tudi njen poraz. Tudi Amerika stopa iz rezerve in kaže odločno voljo podpreti Francijo in Anglijo. Ameriški zunanji minister Cordell Hull je v nekem svojem govoru rekel: Nujno je potrebno, da ne bo noben narod ne izvoan ne napaden. Gotovo pa je, da na izzivanja svobodni narodi ne morejo drugače odgovoriti, kakor z odločnim uporom in oboroženo silo. Da je pri tem ameriški minister mislil na Italijo in Nemčijo, ni težko uganiti.

Napeta zunanje-politična situacija se pa ne razpleta samo z besednim bojem. Besedam se daje tudi poudarek z vojaškimi ukrepi. Po časopisnih vesteh je Italija mobilizirala tri letnike rezervistov, ki so bili odposlani v Libijo in Tripolitanijo. Okrog Gibraltarja bodo manevri osega angleškega sredozemskega in domovinskega brodogoja. Francozi z veliko naglico utrjujejo Tunis in koncentrirajo svoje brodogoje v Sredozemskem morju. Še celo Egipt gradi z angleškimi strokovnjaki Maginotovo črto v zapadni puščavi. Torej vojnih priprav dovolj, da se ne bi moglo smatrati diplomatskih besedi le kot mimo-grede izrečenih.

Katalonija je zdaj popolnoma v rokah generala Franca. Republikanske čete so se umaknile na francosko ozemlje, kjer se nahaja tudi civilnih beguncev na stotisoče. Večina beguncev se bo vrnila zopet v Španijo. Prav tako se je velik del republikanske vojske odločil priznati generala Franca in se vrniti v Španijo. Republikanska vlada je pred Francmom zbežala v Francijo. Vrnila se pa bo v še nezavzeti Madrid, ki naj bi bil sedaj uradni sedež republikanske vlade. Predsednik republike Negrin je izjavil, da

Pisec vrstic pa naj tudi izve, če ni mogel tega izvedeti od svojih članov ali od referenta Delavske zbornice, odušno iz poročila in seznama, ki ga je izdala Delavska zbornica, da je žirovsko delavstvo prav po zaslugi obeh strokovnih organizacij, t. j. NSZ in JSZ, dobilo s posebno pismeno pogodbo urejeno službeno razmerje, ki se je baš lani septembra izpopolnilo. Torej je to v pravem smislu besede kolektivna pogodba, ki nosi naslov «sporazum», s katerim so urejene delovne razmere za ves kolektiv, torej za vse delavce čevljarске stroke v Žireh.

Toliko v pojasnilo, da bo g. strokovni tajnik vsaj deloma spoznal faktični položaj v Žireh.

so republikanci odločeni, še nadalje se boriti za Španijo. Orožja ne bodo položili prostovoljno. Vodstvo republikanskih čet v Madridu je v rokah generala Miaja. Odpor republikancev pa nima izgleda na uspeh. Meščanska vojna je v Španiji prav za prav že končana. Zmagal je Franco s pomočjo Italije in Nemčije. Francoska je že odločena priznati Francovo vlado. Prav tako Anglija.

Italijanske čete se ne umaknejo iz Španije, dokler se italijanskim zahtevam v Sredozemlju ne bo ugodilo tako, kakor zahteva fašistična vlada. Za vsako ceno mora dobiti Italija v svojo last Džibuti. Take zahteve postavlja ugledna italijanska revija «Relazioni Internazionali». Do sedaj je Italija še vedno izjavljala, da se bo takoj s svojimi prostovoljci umaknila iz Španije, kakor hitro zmagata nacionalistični režim.

Težki nemški pogoji. Po angleških vesteh je Nemčija zahtevala za priznanje novih češkoslovaških meja: Češkoslovaška mora izstopiti takoj iz Zveze društva narodov, mora zmanjšati svoj armado, mora prilagoditi svojo zunanjo politiko nemški, mora češkoslovaški denar v sudetskih pokrajinah zamenjati s surovinami, mora proglasiti take protijudovske zakone, kakršni veljajo v Nemčiji in mora odpuisti vse češkoslovaške uradnike, ki nastopajo proti Nemčiji. Če hoče ostati češkoslovaška država še samostojna, potem nemških pogojev ne more sprejeti.

**IVAN KRAVOS MARIBOR**

*priloga: kovačke, ročne torbi, ce, aktove, denarnice, nahrbtnike, gamaše itd.*

Indijski kongres je sklenil, da Indija izstopi iz Zveze narodov.

Papež Pij XI. je 9. februarja umrl. Za njegovega naslednika se imenuje milanski kardinal Schuster.

Vse katoliške mladinske organizacije so v Nemčiji razpuščene.

Na romunskih petrolejskih poljih je zopet izbruhnil ogromen požar in je v nekaj dneh zgorelo sto tisoč ton petroleja.

Železna garda v Romuniji se še ni umirila. Odkrite so bile priprave za atentat na namestnika ministrskega predsednika Calinescu. Aretiranih je bilo 25 članov zarote.

Japonska je zasedla južnokitajski otok Hajnan, ker je sumila, da se z otoka tihotapi orožje na Kitajsko. Proti zasedbi otoka sta protestirali Francija in Anglija.

V Podkarpatski Rusiji so se vršile volitve, pri katerih je za vladno listo glasovalo 95 % vseh, ki so volili. Povprečna volilna udeležba je bila 92,5 %.

Manevri ameriške mornarice. Na Tihem oceanu se vrše veliki manevri ameriške mornarice. Manevrov se udeležuje 150 vojnih ladij.

Stalni svet balkanske zveze bo 20. t. m. zboroval v Sinaji. Za Jugoslavijo se udeleži posveta zunanji minister dr. Cincar-Marković.

Nemško univerzo v Pragi morajo na pritisk Nemčije čehi vzdrževati. Univerza ima 3400 slušateljev, od teh je pa smo 720 slušateljev iz Češke, vsi ostali so iz Nemčije, oziroma iz Sudetov.

Večje število nemških časnikov je so zaprli v Parizu. Dolže jih špijo-naže.

6000 Židov je bilo izgnanih iz Bolgarije, in to v roku štirinajstih dni.

Italijanski zunanji minister Ciano obišče Varšavo 25. t. m., Berlin pa 28. t. m.



# TEKOM TEDNA

## Sramota

V zadnjih dveh desetletjih, odkar živimo v svobodni Jugoslaviji, je bilo v naši javnosti sproženih že nešteto načrtov za prepotrebna javna dela, ki naj bi služila napredku naroda in ki bi morala biti do danes že davno ustvarjena. Videli pa smo, da manjkajo pri pristojnih činiteljih prava podjetnost, potrebni pogum in največkrat tudi osnovna dobra volja, brez katerih na uresničenje vseh življenjsko važnih in neogibnih načrtov niti misliti ne smemo. Kako majhni smo v pogledu podjetnosti pri nas, naj nam služi za vzgled na primer samo ljubljanska bolnišnica s svojo strašno in grozopolno pomanjkljivostjo in revščino. Po trije bolniki na eni postelji, vse križem po tleh, med in pod posteljami, po cele tedne na navadnih nosilnicah itd. Sramota brez primere za ves slovenski narod.

Dve leti pa stoji ob kirurškem oddelku v surovem stanju dograjen stranski trakt, za čigar dogotovitve in opremo ni mogoče nikjer najti sorazmerno malenkostne vsote. Res smo majhni in sodobnega naprednega življenja neznajni Slovenci... Sicer pa smo po stari navadi storili že dovolj, če smo svoj čas ustanovili za povečanje in moderniziranje nemogoče ljubljanske osrednje slovenske bolnišnice posebnemu društvu, ki je že kmalu po rojstvu menda zaspalo sen smrti, ker ni o njem ničesar več slišati, če že ni prišlo na svet mrtvorjeno.

Zato je že zadnji čas, da pri nas prenehamo z večnim oklevanjem in menenjem vsaj pri onih neuprtno potrebnih javnih delih, brez katerih je vsa naša narodna skupnost obsojena na hiranje in usodno nazadovanje in katerih zavlačevanje meče na naše ime v vsem svetu mogoče curke neodpušljive in neizbrisne kulturne sramote.

= Jugoras in ZZZ. «Slovenski delavec» razlaga svojim bralcem, da se je fuzijoniral z Jugoraso zato, ker je za nacionalni, protimarksistični in ekskluzivni pokret. Jugoras je za delavce bivše ZZZ tudi zato tako prikladen, ker se je izrekel za korporacijski državni sistem in ker bo prevzel v državi vse socialne ustanove. Po «Slovenskem delavcu» so pristaši ZZZ mišljenja, da je fuzija z Jugoraso neodoljiva, ker «razvoj dogodkov raje pospešuje, kakor izključuje prislilno poenotenje vseh delavskih gibanj». Krščanski socialci okrog Jugoslovanske strokovne zveze odločno odklanjajo miselnost ZZZ in uporno trdijo, da stavijo okrog «Slovenskega delavca» na slabe karte.

= Socialno zavarovanje kmečkega ljudstva zahteva Zveza absolventov kmetijskih šol v svoji resoluciji, v kateri pravi, da bi bilo najprej izvesti bolniško zavarovanje, ki bi pa nudilo samo brezplačno zdravniško pomoč, zdravila in bolnico.

= Za cestna dela bi po mnenju strokovnjakov potrebovali v Sloveniji vsaj 700 milijonov dinarjev. Potem bi šele imeli ceste, ki bi ustrezale potrebam tujskega prometa.

= Tobaka in tobaknih izdelkov se je prodalo lani v Ljubljani za 35 milijonov dinarjev.

= Padec rojstev na deželi. Leta 1921. je bila rodnost v podeželskih krajih 30,7‰, leta 1937. je pa ta rodnost že padla na 22,1‰. Padec rojstev v podeželskih krajih ni nič manjši, kakor v mestih. Najbolj padajo rojstva v okrajih Laško, Litija, Logatec, Ljubljanska okolica, Maribor desni breg,

Celje okolica, Gornji grad, Črnomelj in Radovljica, torej v isti meri industrijski in čisto kmečki kraji.

= Po volitvah so začeli v Sarajevu odpuščati uradništvo, ki je glasovalo za dr. Mačka. Odpuščenih je bilo sto uradnikov. Novi predsednik vlade je odredil, da se odpuščeno uradništvo zopet sprejme nazaj v državno službo.

= Novo carinarnico zgrade na Raketu. Gradbena dela so že oddana.

= Načrt novega zakona o sodnikih je izgotovljen in bo predložen narodni skupščini.

= Delavska pekarna v Mariboru je ponovno na dražbi. Pekarna je ocenjena na osemsto tisoč dinarjev. Najmanjši ponudek je 419 tisoč dinarjev.

= V borskem rudniku so izkopali januarja 43 tisoč ton bakra.

= SUZOR je sklenil, da se nameščencem delavskega zavarovanja, ki so bili izvoljeni za poslance, dovoli dopust za toliko časa, dokler bodo poslanci. Dobivali pa bodo gospodje poslanci plačo v višini, kolikor bi imeli za svoja službena leta pokojnine.

= Družba za silose ima v načrtu, da bo poleg silosov, kjer bo shranjeno žito, zgradila tudi velika skladišča za sadje, med drugimi mesti tudi v Ljubljani in Mariboru.

= Cesta Ljubljana-Sušak je že dolgo časa na programu, a je malo izgledov, da bo v doglednem času izgrajena. Prvotno je znašal za ceno proračun 150 milijonov dinarjev. V zadnjih letih se je pa gradbeni mate-

## ŽE 20 LET

niso bile cene manufakturnega blaga tako nizke kakor sedaj v oddelku ostankov veletrgovine

**Anton Macun**

v Mariboru, Gosposka ul. 8

rijal tako podražil, da ocenjujejo strokovnjaki stroške za gradnjo ceste na 250 milijonov dinarjev.

= Ciril-Metodova družba pripravlja romanje na Oplenac na binkoštno nedeljo. Stroški za III. razred znašajo za osebo 200 din.

= Pri Zvezi nabavljajalnih zadrug državnih nameščencev je včlanjenih 152 nabavljajalnih, 167 kreditnih, 16 stanovanjskih in 10 produktivnih zadrug.

= Pri KID na Jesenicah ni prostih mest. Na naslov ravnateljstva in na posamezne funkcionarje prihajajo zopet številne prošnje za zaposlitev pri našem podjetju. Zaradi tega smo primorani sporočiti vsem javno, da je vsako vlaganje prošnje za zaposlitev brezposelnosti, dokler se razmere zaposlenosti v tovarni ne spremenijo na boljše. Za tako spremembo pa ni izgleda za daljšo dobo. Naše podjetje je bilo primorano tekom zadnjih 8 mesecev reducirati nad 500 delavcev. Na sprejem čaka tudi 67 vojaških povratnikov. Zato opozarjamo vse, da naj opustijo vsako ustmeno ali pismeno posredovanje za službo, ker so vse take prošnje pri opisanih prilikah resnično brez vsakega haska in jih ne bomo upoštevali. — KID.

= Ubil je v Somborju vajenec Matija Beša svojega mojstra in njegovo ženo, ko se je ponoči splazil v sobo, kjer sta spala. Vajenec je policiji izjavil, da je storil zločin zato, ker mu je mojstrova žena vzela kriminalne romane, katere je bral.

= Trgovinske pogodbe z Rusijo sta podpisali Italija in Poljska.

= V slovenskih hranilnicah so v decembru narasle hranilne vloge za 18 milijonov dinarjev. Od septembra do decembra so narasle hranilne vloge za

# Šušmarstvo

## Delavstvo in pobijanje šušmarstva v stavbni stroki

Delavske strokovne organizacije in Delavska zbornica so imele tekom zadnjih let pri vseh pogajanjih v obrtnih strokah priliko ugotoviti, da obstoja tudi med velikim delom obrtnikov pripravljenost za ureditev delovnega razmerja s kolektivnimi pogodbami. Kljub tej pripravljenosti pa je bilo sklenjeno le malo pogodb, ker so obrtniki vezali svoj podpis na predhodno izvedbo radikalnih ukrepov za pobijanje šušmarstva, češ, da pomeni podpis in izvajanje pogodbe brez predhodnih zadostnih ukrepov za pobijanje šušmarstva za obrtnike neizogibno propadanje.

Pri takem stanju smo posvetili vprašanju šušmarstva našo pažnjo, da ugotovimo, odkod izvira šušmarstvo, kakšne posledice ima šušmarstvo in kaj bi se moralo ukreniti, da se začne šušmarstvo omejevali in da se polagoma odpravi.

## Od kod izvira šušmarstvo?

Pred vojno in takoj po vojni šušmarstva v današnjem pomenu besede nismo poznali, saj je ne samo kvalificiran, marveč tudi nekvalificiran delavec lahko dobil zaposlitev doma, ali pa je šel po svetu.

Po vojni so pri nas novo nastajajoče industrije in dela na odpravi posledic vojne dolgo časa lahko zaposlili vedno večji priliv delovnih moči iz podeželja in tako nadoknadili izpadek, ki je nastal zaradi ukinitve izseljevanja.

Napredek tehnike, vedno večje davčne in trošarinske obremenitve, valutne spremembe, nezadostni krediti za javna dela, velik uvoz izdelanih industrijskih artiklov iz inozemstva, — vse to je imelo za posledico, da je nastal zastoj pri zaposlovanju novih delovnih moči.

Nesporno je, da je šušmarstvo začelo zavzemati največji razmah v času gospodarske krize, ko je izgubilo svoj zaslužek v tovarni odposno pri koncesioniranem obrtniku nešteto kvalificiranih obrtniških pomočnikov, ki so se znašli na cesti brez vsakega izgleda na skorajšnjo zaposlitev v svoji stroki v svojstvu delojemalca.

Tudi državna gospodarska podjetja — v prvi vrsti železnica — so v tem času popolnoma ustavila sprejemanje novih moči v službo.

Celo javna dela so se omejila in zaradi tega je rastel kader nezaposlenih.

Brezposelno zavarovanje je pri nas šele v prvih povojih in tedaj največ 6-tedenska skromna podpora je bila kmalu izčrpana — brezposelni mizar, zidar, tesar itd. je ostal z družino na cesti prepuščen podpori od strani občine. Z izjemo mestnih občin imamo v vseh ostalih občinah tako skromne kredite za socialno skrbstvo, da ne omogočajo niti redne preskrbe stalnih občinskih revežev, tako da za brezposelne ni bilo nikakih sredstev na razpolago.

Skrb za obstoj družine je gnala brezposelnega profesionista, da je iskal zaposlitev na svojo roko po 54 milijonov dinarjev in je stanje hranilnih vlog zopet isto, kakor pred češko krizo.

= Italijansčina se prihodnje šolsko leto zopet uvede kot prost predmet na naših srednjih šolah.

= Poštna hranilnica izkazuje za preteklo leto 62,2 milijona dinarjev dobička. V Beogradu je zgradila Poštna hranilnica palačo za 70 milijonov dinarjev.

= Nezaposlenih delavcev so ugotovili v Varaždinu 1120. Vsega delavstva je v varaždinskih tovarnah zaposlenega 4000.

nižji ceni kot koncesionirani obrtnik. Vendar te zasilne zaposlitve ne moremo istovetiti s šušmarstvom, čeprav je povzročalo škodo pravim obrtnikom, vse dotlej, dokler ne bo preskrbljeno za možnost zaposlitve delavoljnih ali pa za izdatno brezposelno podporo v času brezposelnosti.

Šušmarstvo v pravem pomenu besede se izvaja v stavbni stroki z izigravanjem določb § 47 obrtnega zakona, ki predvideva izvrševanje del v lastni režiji pod vodstvom in nadzorstvom mojstra. S to določbo se uzakonja «posojanje tabel» in pod to krinko se vrši res nevarno šušmarstvo v stavbni stroki, katero je treba izkoreniniti v samo v interesu delodajalcev, marveč tudi delojemalcev.

Upravičene so pritožbe delodajalcev, da dajejo slab zgled tudi naše javne ustanove od cestnih odborov in občin navzgor, ki vrše mnogo obrtniških poslov v lastni režiji, medtem ko obrtnik v dotični občini nima prave zaposlitve.

Enako so upravičene pritožbe delodajalskih združenj, da je postopek občin upravnih oblasti prve stopnje glede vloženih prijav proti šušmarjem zelo počasen in da združenja sploh niso obveščena o ukrepih oblasti proti šušmarjem. Združenja se zaradi tega ne morejo poslužiti proti šušmarjem sankcij iz § 368 in ne morejo kontrolirati, ali se izvajajo glede kaznovanih šušmarjev določbe § 400 obrtnega zakona.

## Ali verjamete, ali ne?

— da se bližamo časom, ko bomo lahko povedali tisto, kar mislimo,

— da je v dravski banovini največ prijateljev slovenskih gorc,

— da se nahaja v Ljubljani ulica, ki je tako vzorna, da jo mestni uniformirani delavci nikdar ne popravljajo,

— da je resnica v tem: ako se ti mudi, pelji se s tramvajem in gotovo boš prišel prepozno,

— da bi se nova neustanovljena organizacija skoraj ustanovila,

— da tudi Stalina vodi nežna ženska roka barišnje Ane Vladimirovne,

— da se vrši med velesilami tekma za španski pokal,

— da je bil veliki vojskovodja Blücher tolikokrat ubit, kolikor je njemu nasprotnih časopisov,

— da je v Angliji toliko terorističnih atentatov, kolikor je v deželi nogometa nogometnih tekem,

— da zlepa ni bilo priglasenih toliko svetnikov in blaženih kakor zadnji dve leti,

— da se bližamo časom večne blaženje in pomladi,

— da je sovražnik pesmi gotovo prijatelj nepoštenosti,



# Iz naših delavskih krajev

## Maribor

Občni zbor mariborske podružnice se bo vršil v nedeljo 26. t. m. ob pol devetih dopoldne v predavalnici NSZ. Po sklepu odbora in v smislu društvenih pravil bodo imeli pristop na občni zbor samo redno plačujoči člani. Člani so bili pismeno obveščeni o tem sklepu odbora. Pozivamo jih tudi tem potom, da takoj poravnajo članarino in si pridobijo pravico prisostvovati občenemu zboru.

Odškodnina ali kazen? V neki večji mariborski tekstilni tvornici se je našlo nekaj metrov zrezanega blaga. Ker podjetje krivca ni moglo najti, se je odločilo, da poravnajo škodo vsi delavci dotičnega oddelka. Teh delavcev je preko 200 in vsakdo bo baje plačal po 10 dinarjev, kar da skupaj okroglo 2000 dinarjev, škodo pa cenijo delavci na kakih 500 do 600 dinarjev. Delavci se sprašujejo, ali je to kazen ali odškodnina. Kazen bi bila neupravičena, ker je oddelek, kjer se je to zgodilo, dostopen vsakomur. Za škodo 500 do 600 dinarjev pa bi bil znesek 2000 dinarjev tudi prevelik. Podjetje bi prav storilo, da poišče krivca in ne da kaznuje vse vprek, vsi gotovo niso krivi.

Člane mariborske podružnice prosimo, naj podpirajo samo one tvrdke, ki inserirajo v našem listu. Posebajte tudi samo one lokale, ki oglašajo v našem listu. Kdor ne pozna nas, ne poznamo tudi mi njega.

## Posteljno perje

od Din 8.— naprej

kemično očiščeno se dobi pri

„LUNA“

samo Maribor, Glavni trg 24

## Jesenice

Društvo Narodnih žena in deklet prireja vsak četrtek poučna predavanja. Prvo predavanje je imel g. dr. Branko Alujevič iz Ljubljane o «Ženi v splošnem». Predavanje je bilo zelo dobro obiskano. Dne 16. t. m. pa se je vršilo že tretje predavanje g. dr. Marčiča iz Jesenice. Njegova predavanja o «Bolezni žene» so posebno zanimiva za naš industrijski kraj in zato priporočamo našim ženam in dekletom, da posebej predavanja v čim večjem številu. Društvo je priredilo svojo predpustno prireditev, katera pa ni imela zaželenega uspeha. Priporočamo, da se to društvo vsestransko podpira.

Občni zbor podružnice NSZ se bo vršil v nedeljo 5. marca t. l., na katerega že danes opozarjamo vse naše članstvo.

## Luče

Članski sestanek, ki se je vršil v nedeljo, dne 5. t. m. v Lučah, je bil dobro obiskan in je lepo uspel ter se

vidi, da je delavstvo prepuščeno same-mu sebi in da delajo z njim, kar koli se poljubi gotovim gospodom. Delavstvo je nezavedno in nepoučeno in ne pozna osnovnih principov socialne zakonodaje in niti v najmanjšem obsegu svojih socialnih pravic, ki mu jih nudi zakon. Delavstvo sicer želi urediti razmere ter bi storilo vse, da se to uredi in da se mu da vsaj to, kar predpisuje zakon. Vidi se pa, da delavstvo ne pozna in ne zna ceniti organizirane moči in se straši vsakega šušljanja. Vsi delavci pa morajo vedeti, da je njihovo mesto le v organizaciji in da le močno organizirano delavstvo bo enak protiutež delodajalski moči. Zaradi pripadnosti h kaki organizaciji pa

nihče ne sme biti preganjan. Dobro pa vemo, da se delodajalci kar radi otapajo organizaciji, posebno tam, kjer so delodajalci neomejeni gospodarji nad delavstvom. Toda upamo, da je prišel čas, v katerem je delavstvo spoznalo, da tako naprej ne more in da je nujno potrebno, da se organizira ter dokaže, da ni brezpravna raja, ki bi se z njo postopalo kar bi hotelo in verjemite, dragi tovariši, da bo delodajalec dobil respekt. Zato vsi delavci v organizaciji, če hočete, da se bo uredil vaš beden položaj.

## Sv. Pavel pri Preboldu

V soboto 4. t. m. se je vršil članski sestanek podružnice v Sv. Pavlu pri Preboldu. Ta članski sestanek je bil sklican, da se delavstvo seznani s položajem, ki je nastal v tekstilni stro-

ki, ko so se pogajanja za novo kolektivno pogodbo prenehala. Sestanek je bil dobro obiskan, ker se delavstvo zaveda važnega momenta. Z zanimanjem je sledilo izvajanjem tov. predsednika, ki je poudarjal važnost organizacije ter skupnega sodelovanja za enoten nastop. Iz vsega je bilo videti, da se mora delavstvo še bolj oprijeti organizacije, da bo ta lahko uspešno zastopala delavske interese in če bi bilo potrebno enotne moči organiziranega delavstva.

Redni letni občni zbor podružnice se bo vršil v soboto, dne 18. t. m. ob 14. uri popoldne v običajnih prostorih. Na dnevnem redu bo poročilo predsednika, tajnika, volitve novega odbora in slučajnosti. Vse tovarišice in tovariše opozarjamo, da se tega rednega letnega občnega zbora prav gotovo udeležite.

Karel Nový:

## ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

Vse njuno je bilo torej za večno izgubljeno. In dva stotaka, dva zelena, skrbno prikrivana papirja, ki sta jih le na skrivaj in sebično hodila gledat, ki sta pomenila stanovanje in hrano za mesec dni, in kožušček, za katerega bi zastavljalnica posodila najmanj za nadaljnji mesec ali celo za šest tednov. Njuna bruna, ki sta jih čuvala za nestalni tok življenja, so odplula sama.

«Ali res nimate več denarja?» je vprašala Ditrichovka.

Jože je pogledal, kakor bi se čudil, da tu nekdo govori in ga on ne sliši. Čutil je samo srd in bridkost.

Tedaj se je Magdalena že zbrala. S silo je premagala jok in vstala:

«O, še imava. Še marsikaj imava. Prodala bom prstan. In brošo. Mrtve stvari ne živijo človeka. In v najslabšem primeru se še vedno lahko vrneva domov. Da, tega življenja sem do grla sita. Čim prej, tem bolje. Tukaj bi zgnila. A gorje,» je srdito kriknila, «če srečam katero v teh mojih rečeh!» In obrnjena k Jožetu je rekla: «Tu je moj nakit. Jutri ga zastaviš, da bomo lahko plačali Ditrichovim, da ne bova hodila od njih kakor capina ali tatova!»

«Če je reč taka,» je rekla Ditrichovka, «saj vas ne podimo. Le zakaj niste zaprli okna! Nesrečna ženska! Za stanovanje naj vas nič ne skrbi. Mar sem brez vesti?» Ko je odhajala, je tarnala kakor bi njo samo prizadelo. Magdaleni ni ušel lažnivi prizvok tega glasu.

Pomenljivo je pogledala Jožeta, toda ta ni videl ničesar. Jeza ga je že minila, sedaj je bil obupan. Kakor bi se mu nenadoma razlila bolečina po nogah in po vsem telesu.

«Magdalena?» je rekel z bolnim, tesnobnim glasom.

Stopila je k njemu in ga pogladila:

«Fant, veš... ne smeja se vdati, ne smeja obupavati. Samo tega ne. To bi bilo huje kakor glad in trpljenje.»

«Da, da», je pokimal v odgovor. Zdelo se mu je, da ima stisnjen goltanec, sedaj pa mu je odleglo in je zajel sapo: «Da, da Magdalena.»

Magdalena je imela zopet v rokah fotografijo staršev, dve glavi starih ljudi, naslonjeni druga k drugi. Dejala je:

«Moja mamica je večkrat rekla, da nikoli ni tako hudo, da bi ne moglo biti huje. Nekaj mi pravi. Jože, da sva morala priti prav do tod, da se dvig- neva... Ali me poslušaj? Reci tudi ti besedico!»

«Proč odtod, seveda. In ko bi Magdalena, imel tudi...!»

Ni vedel kaj bi imel. Znal si je predstaviti edino to, kako bo jutri in čez teden dni, naprej pa ni vedel nič, kakor bi hodil po ozkem dvoredu, ki se konča s skalno steno. Kam potem?

«Ne smeja obupavati,» je ponovila Magdalena odganjajoč od sebe zle in sovražne, nesrečne misli.

Zgrabil jo je in objel okoli vratu. Zaprla je oči in željno pila z njegovih ustnic. Poljubljala sta se strastno in dolgo, hrepeneče, čuteč, kako v žgočih dotikih izginja čas in vse, kar se je zgrnilo nanju, umazanost današnjega dne in negotovost jutrišnjega.

Stari Ditrich je bil v poslednjih dneh proti Magdaleni nenavadno vljuden. Kakor bi sočustvoval z njeno usodo, kakor bi ga bolelo, ker se je zgodil kradež ravno pri njih, v njegovi hiši. Razsajal je, ko je slišal, da so izropali kovčeg, in potem, kakor bi odrezal, je bil galanten samo z Magdaleno. Marsikatero dopoldne, ko sta ostala z Magdaleno sama v koči, je prišel v izbico, stal tam brez besed in se samo nasmihal.

(Dalje prih.)

TRGOVINA KURIVA

**Mirko Leban, Maribor**

KOPALIŠKA UL. 8

Zaloga prvovrstnega premoga  
PEČOVNIK in TRBOVLJE,  
suha bukova drva in kolobarji

CENE ZNIŽANE

**„OBNOVA“  
F. NOVAK**

dobavlja kompletne stanovanjske  
opreme, tapetniške izdelke, linolej,  
preproge, zavese, odeje, železno po-  
hištvo, otroške vozičke najceneje

Maribor, Jurčičeva 6

Najcenejše in najboljše usnje in  
podplate dobiš v usnjarni

**VIKTOR KOSI**

MARIBOR, Králja Petra trg 1

„GRİČ“ pod Urbanom Rošpoh. Izletniška  
gostilna, prenočišča, auto cesta. Prvovrst-  
na vina in kuhinja. Telefon: 28-07

KAMGARNE, LODNE, kakor vso ostalo manufakturno, kupiš najce-  
nejše pri trdki

**KARL JANČIČ**

MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 11

TELEFON 27-23

Velika izbira moških klobukov

PRI NAKUPU VSAKOVRSNEGA BLAGA SE PRIPOROČA  
NOVO OTVORJENA MANUFAKTURNA TRGOVINA

**JOŽE ROŽAJ**

MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 16

Izhaja vsako soboto. — Naročnina: mesečno Din 4.—, četrtletno Din 10.—, polletno Din 20.—, celoletno Din 40.—. Posamezna številka Din 1.—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 8, telefon štev. 21-32. Rokopisi se ne vračajo. Poštočkovni račun štev. 17.177. Poštni predal štev. 74. Za konzorcij «Nove Pravde» izdaja dr. J. Bohinjec, odgovorni urednik Ivan Tavčar. Za Delniško tiskarno, d. d. v Ljubljani Francè Pintar. Vsi v Ljubljani.